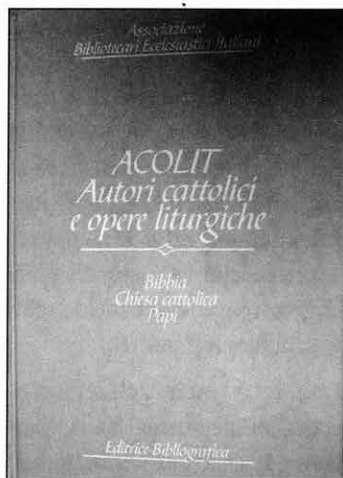

téssel, a hazai és a nemzetközi visszhang, a mindenkori új fejlemények figyelembe vételével a folyamatos kiegészítés, javítás tartalmi feltelei is megteremthetők. Az öt kötet rendszeres megújítására nemigen számíthatunk, de valamiféle füzet sorozat közzétételére, gondozására talán megnyerhető az Osiris Kiadó igazgatója.

A bázis adott. Noha egy ilyen nagy mű nem lehet hiánytalan és hibátlan alkotás, a szerkesztők és a szerzők élni tudtak a felkínált lehetőséggel. Sikerült összegezni a hazai elméleti eredményeket, felmutatni az eddigi teljesítményeket, és ezzel hozzájárulni a könyvtárosság – mint szolgáltatás és teória – rangjának emeléséhez.

Köszönjük.

Bényei Miklós

ACOLIT : autori cattolici e opere liturgiche : una lista di autorità / diretto da Mauro Guerrini = Catholic authors and liturgical works : an authority list / edited by Mauro Guerrini. – Milano : Editrice Bibliografica : Associazione bibliotecari ecclesiastici italiani ; 25 cm 1., Bibbia, Chiesa cattolica, Curia romana, Stato pontificio, Vaticano, papi e antipapi = Bible, Catholic Church, Roman Curia, Papal State, Vatican, Popes, and antipopes. – 1998. - LXI, 385 p.

ISBN 88-7075-498-7

Címfordítás:

ACOLIT : katolikus szerzők és liturgikus művek : besorolási jegyzék 1., Biblia, Katolikus Egyház, Római Kúria, Pápai Állam, Vatikán, pápák és ellenpápák

Már meglévő forrásból:

katolikus szerzők és liturgikus művek besorolási jegyzéke*

Fontos, a maga nemében egyedülálló katalogizálási segédkönyv összeállítását vállalta az *Olasz Egyházi Könyvtárosok Egyesülete (Associazione dei bibliotecari ecclesiastici italiani, ABEI)*. A katolikus vallási élettel kapcsolatos művek címe és a névadatok egységesített besorolási jegyzékének gondolata 1995-ben az ABEI Assisiben megtartott kongresszusán merült föl. A gondolat nyomán körvonalazódott a munkaterv, szem előtt tartva azt a nézőpontot, hogy a szerzők, testületek, intézmények egységesített névalakjának meghatározása, e formák kanonizálása elsősorban a *lexikonok, enciklopédiák* feladata, ezen segédletek felhasználásával, a megfelelő adatformálási szabályzat párosításával készülhet egy-egy nemzeti bibliográfiai intézet *név-adattára* (besorolási-adat fájl). A könyvtárosoknak mindenesetre *már meglévő forrásokra* kellene támaszkodniuk.

* Az ismertetett mű a piliscsabai Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK Könyvtárában férhető hozzá.

2., Ordini religiosi = Catholic religious orders. – 2000. – LXV, 1093 p.

ISBN 88-7075-534-7

Címfordítás:

Katolikus szerzetesrendek

A 3.kötet várható megjelenése 2004 első félévében, munkacíme: Liturgikus és anonim művek, egyházatyák, szentek, egyházmegyék, katolikus intézmények, társaságok.

Az ACOLIT összeállítói pontosan egy ilyen forrásművet kívántak létrehozni. A kézikönyv első két kötete már megjelent, a harmadik az előzők kiegészítéseivel a tervek szerint 2004 közepére lesz készen.

A kötetek tartalma a tervezet szerint:

1. A Biblia és részkiadásai (a vallási felekezetek kánonjai is);
2. A katolikus egyház intézményei (a Szentszék intézményei, a római kúria hivatalai, bizottságai)
3. A Pápai Állam és a Vatikánváros igazgatási szervei, hivatalai ;
4. Valamennyi pápa és ellenpápa neve;
5. Vallási közösségek, intézmények, férfi (klerikus és világi) és női kongregációk, rendek: monasztikus szerzetesrendek, szabályozott kanonokok, apostoli rendek, pápai és egyházmegyei jogú kongregációk, fogadalomtétel nélküli pápai és egyházmegyei jogú társulások, világi közösségek, önálló vallási közösségek beleértve a katonai és lovagrendeket, egyházmegyei jótékonyági egyesületeket;
6. A keresztény élettel és a kereszténység kialakulásával kapcsolatos írók, különös tekintettel a középkorra (egyházatyák, szentek, teológusok, püspökök);
7. Az olasz, valamint a főbb nemzetközi katolikus intézmények, csoportok, mozgalmak, testvéri közösségek, egyetemek, szemináriumok, püspökkari konferenciák, egyházmegyék;
8. A főbb vallási felekezetek elnevezései ;
9. A liturgikus művek címei;
10. Ismeretlen szerzőségű (anonim) vallási művek (pl. a De imitatione Christi vagy a Holt tengeri tekercsek).

A jegyzék egyaránt átfogja a mai és a történelmi idők adatait – a katolikus egyház 2000 éves történetében előforduló intézményeket, személyeket, műveket, követi a névváltozásokat, az intézmények átalakulásának folyamatát, keletkezésüket, megszűnésüket, esetleges szünetelésüket.

A szerkesztők könyvtárosokat és külső szakembereket vontak be a jegyzék anyagának összegyűjtésébe. Széles körben megvizsgálták a már meglévő segédkönyvek, adattárak anyagát is. Ezek között voltak többek között:

- ☞ az IFLA segédkönyvei a személynevek, a testületi szerzők és a liturgikus művek besorolási adatainak egységesítésére vonatkozóan;
- ☞ a nemzeti CD-ROM és on-line bibliográfiák, katalógusok, katalógizálási szabályzatok (olasz, német, spanyol, brit, Library of Congress, Vatikáni Könyvtár);
- ☞ a kifejezetten könyvtári egységesítési céllal készült kötetek, mint amilyen a Bayerische Staatsbibliothek két nagyszabású, az ókori és

középkori névadatokat – a német szabályok szerint – egységesítő kiadványa: *Personennamen der Antike*, 1993 (PAN) és *Personennamen des Mittelalters*, 1992, 2. kiad.: 2000 (PMA), továbbá a hasonló 3 kötetes olasz mű: Volpi, Vittorio: *Dizionario delle opere classiche*, 1994 (DOC);

☉ teológiai szakkönyvtári katalógusok: Biblioteca della Facoltà teologica dell'Italia Centrale, Biblioteca dei Cappucini di Trento;

☉ a Pápai Bibliikus Intézet (Pontificio Istituto biblico) könyvtárának jegyzéke: *Elenco titoli uniformi della Bibbia*;

☉ az egyedüli ma rendelkezésre álló, a szerzetesrendek neveit összefoglaló mű: *Kapsner, Oliver Leonard: Catholic religious orders : listing and full names in English, foreign language, and Latin also abbreviations, date and country of origin*, 1948, második, bővített kiadása 1957 (adatai csak az Egyesült Államokra terjed ki a kezdetektől az 1940-es évekg);

☉ *Acta Apostolicae Sedis; Annuario Pontificio*;

☉ speciális segéd- és szakkönyvek a pápasággal, a Bibliával, a kánonokkal, az apokrifekkel, kapcsolatban, figyelembe véve a legújabb kutatások eredményeit.

A személyek nevei, az intézmények elnevezései – a témában jártas katalogizálók jól tudják – számos változatban bukkannak föl. Ugyanannak a személynek más-más névalakja fordulhat elő a forrásszövegekben, a címlapon, az egyes kiadásokban. A pápák pl. a beiktatásuk előtt írt műveiket eredeti (család- és kereszt-) nevükkel jelentetik meg; új, felvett névalakjuk pedig ugyancsak különbözik az egyes nyelvek szerint (*Karol Wojtyła* azaz *II. János Pál pápa* névalakjai az ACOLIT jegyzékben: *Ioannes Paulus, Giovanni Paolo, John Paul, Jean Paul, Johann Paul, Johannes Paulus, Juan Pablo*). Gyakori az is, hogy a szerző eredeti nevét később elhagyja, és írói néven publikál vagy váltakozhat a kiadásokon az eredeti, születéskor kapott és a vallási név, álnév

vagy ragadványnév. A XV. század végén — XVI. század elején még a görög, arab és kínai szerzők is szívesen latinizálták nevüket. „*A változatosság oka többféle: nyelvi, irodalmi konvenció vagy szokások miatti, időnként pedig az, hogy sikerüljön elterelni a cenzorok figyelmét*” – írja a szerkesztő, *Mauro Guerrini* bevezető tanulmányában, amely önmagában is komplex összefoglalást ad a névadatok egységesítésének problematikájáról, aktuális elméleti kérdéseiről, az integrációs elvárások jegyében végzendő harmonizációs feltételekről. Azaz nemcsak összefoglalást, hanem állásfoglalást is, hiszen a nemzetközi szabályozási törekvések, azon belül az egységesítést érintő megoldási javaslatok általános irányelveket fogalmaznak meg, viszont egy konkrét besorolási-adat jegyzék elkészítése meghatározott, minden egyes esetre alkalmazható következetes szerkesztési eljárást feltételez. Az ACOLIT elvi – elméleti állásfoglalása a szócikkek szerkezetét, az adatfelvételt, az adatformálási és utalási technikát elsősorban az olasz katalogizálási szabályzattal (*Regole Italiane di Catalogazione per Autori*, RICA) hangolja össze, amely, sok más nemzeti szabályzathoz hasonlóan, az 1961-es Párizsi Alapelvekre épít, hangsúlyozottan a következő kitételre: „*Az egységesített névalak általában az a név(alak), amely a műnek legtöbb katalogizált kiadásában előfordul, vagy amelyet a leginkább használnak a hivatkozó források*”¹. „*Ha a kiadvány több nyelven is megjelent, legnagyobb jelentősége annak a formának lesz, amely az eredeti nyelven megjelenő kiadások alapján határozható meg, de ha ez a nyelv nem jellemző a katalógusra, akkor más hivatkozási forrásokból és a mű más nyelvű kiadásaiban használatos névalak lehet a besorolási adat.*”² Ezen alapelvek alapján az olasz szabályok szerint az egységesített névalak az a névforma,

☉ amellyel a legtöbb eredeti nyelvű kiadás azonosítja a szerzőt (RICA 50.1)

- ⊗ vagy az a név, amelyet a szerző műveinek kiadásában használ, ha az nem az ő igazi neve vagy nem az eredeti forma szerinti (RICA 50.2),
- ⊗ vagy az a névalak, amely a legjobban elterjedt manapság, ha a szerző neve nem ugyanúgy jelenik meg műveinek eredeti nyelvű kiadásain, és nincs általánosan elterjedt formája (RICA 51.1).

Ez az utóbbi eset különösen sok kompromisszummal járó megoldást igényel.

Guerrini hangsúlyozza: az egységesített névalak kiválasztásának kulturálisan jól megalapozottnak kell lennie, nem lehet esetleges, különben nem válik elfogadhatóvá a használók számára. Kapcsolódnia kell a dokumentumhoz, a katalógus nyelvéhez, a kulturális tradíciókhoz, más szóval igazodnia kell azoknak az információforrásoknak az idézési-azonosítási konvencióihoz, amelyeket a katalogizáló használ, mint amilyenek pl. az enciklopédiák, szótárak, egyéb referenz művek. Egyetlen kiemelt formának sincs abszolút elsőbbsége. Fontos a módosítás lehetősége, ha bármikor – az új kutatások eredményeképp vagy más konvenciók kialakulása miatt – egy másik forma megfelelőbbnek bizonyul a fő besorolási adat funkciójának betöltésére. Ilyen megfontolásokból térnek át az ACOLIT jegyzékben a *Vecchio Testamento* kifejezésről *Antico Testamento*, azaz rövidítve: A.T., és némely esetben ez indokolja a RICA-tól vagy a figyelembe vett többi szabályzattól való eltérést is. Általában az egyszerűsítés jellemzi ezt a folyamatot, a grammatikai szerkezeteket tartalmazó kifejezések elhagyása a nominatívuszok előnyére, mint pl. az evangéliumok vagy az újszövetségi levelek esetében:

Bibbia. N.T. Luca (Biblia. Újszövetség. Lukács)

Bibbia, N.T. Paolo (Biblia, Újszövetség. Pál).

Pál apostolnak a Galatákhoz írt levelének latin alakjáról pl. ilyen utalót találunk³:

Galatae

> **Bibbia.** N.T. Galati, in latino

>> **Bibbia.** N.T. Lettere, in latino

>> **Bibbia.** N.T. Paolo, in latino

A bibliai könyvek címei kiterjednek a héber, a katolikus, a protestáns, a kopt kánonokra.

Az általános elvi kérdésekkel kapcsolatos állásfoglalásokkal összhangban az ACOLIT – minthogy a jegyzék alapnyelve az olasz – elsőbbséget ad az olasz nyelven meghonosodott névformáknak, ez vonatkozik a bibliai és egyéb terminológiára is. A szócikkek tartalmazzák a kiemelt névalakot, névváltozás esetén a „lásd még” utalót, a forrásként használt adattárakban előforduló főbb névváltozatokat – azokat, amelyek máshol a fő besorolási adatot jelentik. Bekerül az eredeti nemzeti nyelvű alak is, ha Európán kívüli személyről, intézményről van szó, és föltüntetik a jelentősebb ortográfiai változatokat is. A *latin névalakot* is megtaláljuk – e mozzanat miatt is érdemes egy magyar katalógus építésénél segítségül hívni ezt a kézikönyvet. A betűrendes jegyzékben minden változat utalótételként önállóan is visszamutat a kitüntetett formára. A fő-, az utaló- vagy a magyarázatos tételek együtt, egyetlen betűrendes listába vannak sorolva. Könnyebbé tenné viszont az áttekinthetőséget, ha a tartalmi részekben különválna a fő- és mutatórész, a főrész csak a főtételeket tartalmazná a teljes szócikkkel, a betűrendes (és egyéb) mutató pedig külön fejezetben tölthetné be szerepét, mint ahogyan ez a szerkesztőelv már jól bevált a hasonló, nyomtatásban megjelent kiadványokban.

Különös jelentőséggel bír az első kötet középső része, amely a történelmi időktől a jelen korig tartalmazza a **Római Kúria** államigazgatási és egyházi életet irányító szerveit, azaz 1.) a Pápai Állam és a Vatikánváros államigazgatási hivatalait, a fennhatóságuk alatt álló intézményeket, valamint 2.) a Katolikus Egyház, a Szentszék intézményeinek elnevezéseit. A kétféle státusz megkülönböztetése fontos, mert „míg a *Vatikánvárosi Állam* miniállam, addig

az *Apostoli Szentszék* egyházi szerv” ... „formálisan a Vatikánt *államnak*, az Apostoli Szentszékét pedig a *nemzetközi jog sajátos alanyának* tekintjük”⁴. Ennek megfelelően a jegyzék is megkülönbözteti a Pápai Állam (előbb), a Vatikán (utóbb) – és a Katolikus Egyház főrendszavakat:

Stato pontificio, ** – 1870

Vaticano, 1929–

Chiesa cattolica

A szócikkek magyarázatos utalóin keresztül követhető az intézmények történeti alakulása.

Néhány példa:

A Vatikán őreinek fegyveres alakulatát, a *Svájci Gárdát* még II. Gyula pápa alapította 1506-ban, mára ez a testület a világ legkisebb „hadserege”, a teljes szócikk jelzi a megalakulást, a megszűnés idejét, a névváltoztatásokat és utal az új néven működő testület egységesített névalakjának tételére.

Stato pontificio. *Corpo della Guardia svizzera pontificia*, 1506–1929

<Cohors Helvetica, 1506–

<Cohors Pedrestris Helvetiorum a Sacra Custodia Pontificis, 1506–

>>**Vaticano**. *Corpo della Guardia svizzera pontificia*, 1929–

A pápai nyomdát irányító hivatal elnevezése:

Stato pontificio. *Congregazione della Stamperia vaticana*, 1588-**

<Congregatio pro Typographia Vaticana, 1588-**

„A római kúria, melynek segítségével a pápa az egyetlen egyház ügyeit intézni szokta, ... a Pápai vagy Államtitkárságból, az Egyházi Közügyek Tanácsából, a kongregációkból, a bíróságokból és egyéb intézményekből állnak...”⁵. Ezek a testületek végzik a Katolikus Egyház központi közigazgatási, pasztorális és egyházi jogi irányítását, a Szentszék rajtuk keresztül gyakorolja egyházi kormányzati és hatósá-

gi funkcióit. A jegyzék a *Chiesa cattolica* (Katolikus Egyház) főtestülettel gyűjti őket egybe, ezt a formát javasolja az ACOLIT a sok helyen elterjedt Santa Sede (Szentszék) helyett.

A szentszéki államtitkárság szócikke:

Chiesa cattolica. *Segreteria di Stato*⁶

< Secretaria Status

< Secretaria Status seu Papalis [CIC]⁷

A katolikus egyház legmagasabb szintű igazságügyi szervei közé tartozik az Apostoli Szigatúra legfőbb bírósága:

Chiesa cattolica. Supremo tribunale della Segnatura apostolica

< Supremum Signaturae Apostolicae Tribunal [CIC]

< Supremum Tribunal Signaturae Apostolicae

Az Apostoli Szentszék rendes bírósága:

Chiesa cattolica. Tribunale della Rota romana

< Apostolicum Rotae Romanae Tribunal

< Rota romana [CIC]

< Sacra Romana Rota

< Sacra Rota

< Sacrae Romanae Rotae Tribunal

< Tribunal Rotae Romanae

A jegyzék a névadatokon keresztül fölfejtja a XVI. századtól szerveződő római kongregációk (pápai „minisztériumok”) működésének folyamatát. Az egyik legrégebb folytonosságot megélt ilyen intézmény a mai *Népek Evangelizációjának Kongregációja*. A világ minden táján folyó missziós tevékenységet összefogó és irányító szentszéki hivatal XVII. századi elődje a *Hitterjesztési Kongregáció* volt, a szócikkek jelzik a névváltozást és a folytonosságot:

Congregatio de Propaganda Fide, 1622–1967

>> **Congregatio pro Gentium**

Evangelizatione seu de Propaganda Fide, 1967–1988

 >> **Congregatio pro Gentium Evangelisatione, 1988–**

Néhány további példa a pápai tanácsok, bizottságok köréből. A *Tömegtájékoztatási Eszközök Pápai Tanácsa – történeti alakulását követve*:

Chiesa Cattolica. Pontificia Commissione per le comunicazioni sociali, 1964–1988

< Pontificium Consilium Instrumentis Communicationis Socialis Praepositum, 1964–1988

>> **Chiesa Cattolica.** Pontificio Consiglio delle comunicazioni sociali, 1988–

Chiesa Cattolica. Pontificio Consiglio delle comunicazioni sociali, 1988–

< Pontificium Consilium de Communicationibus Socialibus, 1988–

A Vulgata revíziójára alakított bizottság megszűnéssel, névvaltozással folytatta munkáját:

Chiesa Cattolica. Pontificia Commissione per la revisione della Volgata, 1914–1933

< Pontifica Commissio Vulgatae Versionis Bibliorum Emendandae, 1914–1933

Chiesa Cattolica. Pontificia Commissione per la revisione ed emendazione della Volgata, 1984–

< Pontifica Commissio Vulgatae Editionis Recognoscendae atque Emendandae, 1984–

A köztudatban önálló néven közismert intézmények egyedi névükkel szerepelnek:

Pontificia Accademia delle scienze, 1936–

< Accademia Scientiarum, 1936–

>> **Pontificia Accademia dei Nuovi Lincei, 1847–1936**

Biblioteca apostolica vaticana

< Bibliotheca Apostolica Vaticana

Az első kötet harmadik és negyedik része a **pápák és ellenpápák katalógusát** tartalmazza. A kiemelt névalak itt is az olasz közismert forma kiegészítve az uralkodás időszakát jelölő dátummal, az utalók között azonban megtalálható a latin változat és az eredeti név. Minden szócikk végén magyarázatos („lásd még”) utaló található a *Katolikus Egyház. Pápák* rendszóval kezdődő főtételhez, amelyet követ a kronológiai kiegészítő adat a pápa nevével. Ezt a formát a hivatalos, egyházi joghatóságú iratok katalógálásánál ajánlják, míg a sorszámozott pápai nevet a magániratok és művek (pl. enciklikák, üzenetek stb.) leírásakor lehet használni. *V. Miklós pápa* szócikke:

Niccolò V, papa

< Nicholas V, pope

< Nicolás V, papa

< Nicolas V, pape

< Nicolaus V, papa

< Nicolaus V, Papst

< Parentucelli, Thomas

< Parentucelli, Tommaso

< Thomas Parentucelli

< Thomas Parentucellius

< Perentucelli

>> **Chiesa cattolica.** Papa (1447–1455 : Niccolò V) per le opere ufficiali

A második kötet több mint 1000 oldalon tartalmazza a **szereztesrendek** fő- és utalótételeit. Közel sem mondható teljesnek a lista, – ezt a szerkesztők maguk is hangoztatják –, jelentősége mégis kivételesen nagy, mert egyedülálló összefoglalását adja a

történeti és jelenkori férfi és női szerzetesrendeknek, apostoli társaságoknak. Az összefoglaló művek rendszerint a férfi és csak a jelentősebb (pápai jogú) női rendeket veszik számba, vagy behatárolható földrajzi területre korlátozódik a közlésük (mint amilyen pl. Kapsner említett műve), a jelenkori adatközlések, mint az *Annuario Pontificio* kiadásaiban megjelenő lista viszont csak az aktuálisan működő intézményeket sorolja fel, ez az ACOLIT-ban számontartottnak kevesebb mint a felét teszi ki. További problémát jelent az is, hogy még a szentszéki évkönyv egyes kiadásaiban sem egységes a kongregációk, rendek elnevezése. Sok esetben ugyanis nincs használatban a hivatalos forma, és sok vallási intézmény maga is különféle nevet használ.

A férfi és női szerzetes intézmények és társaságok tipológiáját a szerkesztők az *Annuario Pontificio* 1995-ös kiadása szerint határozták meg:

A) A megszentelt élet intézményei

a) Szerzetes intézmények

I. Szerzetesrendek:

1. szabályozott kanonokok
2. monasztikus rendek
3. kolduló rendek
4. szabályozott papok

II. Klerikális kongregációk

III. Laikus szerzetes kongregációk

b) világi intézmények

c) egyéb laikus szerzetes kongregációk

B) Az apostoli élet társaságai

A szerzetesrendek esetében a szócikk rendszava az olasz közismert név (pl. ciszterciek, trappisták stb.) – ha van ilyen. Néhány kiragadott fő rendszó:

Cistercensi, 1098–

>> **Trappisti, 1664**

Cistercensi, monache, ca. 1125

Domenicane, monache, 1206–

Gesuiti, 1540–

Guadalupani, 1495–1517

>> **Francescani, 1209–**

Guanelliani, 1908–

Mariani, 1673–

Marianisti, 1817–

Trinitari, 1198–

Prioritásában ezt követi a rend által használt név olaszul, latinul (ha van), az egyházmegyei jogú intézményeknél a megalakulása helyének megfelelő ország nyelve szerinti névalak.

Suore del servizio sociale, Budapest; Buffalo, N.Y. (USA), 1923–

< Sisters of Social Service

< Szociális Testvérek Társasága

A homonímákat megkülönbözteti az alapítás helye, ideje, a működés székhelye – város és ország; a helyi, időbeli változás jelölése.

Francescane, Aiterhofen (Germania), 1906–

< Franziskanerinnen von Aiterhofen

< Francescane, Avignone (Francia), 1840–1968

< Franciscaines d'Avignon

< Soeurs de la corde

< Suore della corda

>> **Unione delle suore di san Francesco d'Assisi, Montpellier (Francia), 1968–**

A történelmi és monasztikus szerzetesrendek, mint pl. benedekrendiek, domonkosok stb. nem tartalmaznak földrajzi kiegészítő adatot. Az alapítás éve a közösségi élet kezdetét rögzíti, nem pedig a hivatalos alapítólevél kiadásának dátumát, ugyanígy a megszűnés a közösségi élet végét, nem pedig a hivatalos megszűnést jelöli. A szerzetesrendek rövidítéseit a függelékben külön lista tartalmazza csak olasz nyelvű feloldással.

Az ACOLIT jegyzék – szándéka szerint – olyan segédeszközt jelent, amelyben a katalógizáló azonosíthatja a keresett testületet vagy egységesített címet,

majd a saját katalógusának formai követelményei szellemiségében, a névalakok közül kiválaszthatja a legmegfelelőbbet. A nem olasz katalógus-szerkesztők is jó hasznát vehetik az azonosító adatoknak, az eredeti nyelvű neveknek, a latin formáknak, segítséget kaphatnak a különféle utalók elkészítéséhez. A latin egységesített névalak fontos szerepet játszhat a többnyelvű integrált katalógusok csatolópontjai szempontjából. A magyar katalogizálóknak is nagy szükségük lenne egy ilyen kiadványra. Egy ország-szerte jól használható besorolási adattár iránti hiányérzetünk nem csillapodhat addig, amíg – az ACOLIT szellemiségét követve – nem lesz lehetőségünk ennek és a hasonló jegyzékeknek a honosítására, „magyar kiadására”. Vagy – közreműködve más, már meglévő adatbázisokkal, ezek kiegészítésére hungarika adatokkal: magyar személyek, intézmények adataival, a más nemzetekhez tartozók esetében pedig a magyar nyelvű névalakokkal. Az ACOLIT néhány magyar vonatkozású szócikkét a következőképp egészíthetnénk ki⁸:

Domenicane di santa Margherita, Kőszeg (Ungheria), 1868

[Kiegészítés: latin⁹, lat. rövidítés, magyar: teljes és rövid forma

< Ordo Fratrum Praedicatorum

< OP

< Árpádházi Szent Margitról Nevezett Szent Domonkos Rendi Nővérek Apostoli Kongregációja

< Szent Domonkos Nővérek]

Figlie di san Benedetto, Vác (Ungheria), 1922–1948

< Szent Benedek Leányai

[kiegészítés: újjászervezés adatai, lat. formák

Figlie di san Benedetto, Vác (Ungheria), 1922–1950; Pannonhalma, 1990–

< Societas Filiarum Sancti Benedicti

< FSB]

Suore del servizio sociale, Budapest; Buffalo, N.Y. (USA), 1923–

< Szociális Testvérek Társasága

[kiegészítés: latin

< Societas Sororum Socialium]

Società delle missioni sociali, Budapest, 1908–1950

[kiegészítés: a rendszerváltozás utáni újjászervező-dés dátuma, magyar és lat. formák

< Szociális Missziótársulat, Budapest, 1908–1950; 1989–

< Societas Missionis Socialis

< SM]

Povere suore scholastiche di Nostra Signora, Kalocsa (Ungheria), 1860-ca 1980

>> **Insegnanti di Nostra Signora, Roma, ca 1980–**

[kiegészítés: magyar – teljes és rövid közismert alak, lat., „lásd még” utaló]

< Miasszonyunkról Nevezett Kalocsai Iskolanővérek Társulata

< Kalocsai Iskolanővérek Társulata

< Congregatio Sororum Scholarum de Kalocsa

>> **Miasszonyunkról Nevezett Bácskai Nővérek (1920–)**

Ugyanígy nagy szükség volna az egyes szentszéki kongregációk egységesített latin és magyar névalakjának listájára is. A ma már on-line elérhető nagyobb nemzeti besorolási-adat táruk, a speciális nyomtatott kézikönyvek, mint amilyen az ACOLIT is, a régebbi és az újabb magyar kézikönyvek, rendszerező művek (Magyar Katolikus Lexikon, 1995- ; Puskely Mária: Kétezer év szerzetessége, 1998) jó kiindulópontul szolgálhatnak egy egyházi vonatkozású névadattár létrehozásához. Egy ilyen kiadvány nemcsak a katalogizálók munkáját segítheti, hanem az integrált könyvtári rendszerek háttérében a gyors és sikeres tájékozódást is biztosíthatja. A ka-

talogizálók, a retrospektív feldolgozást végző könyvtárosok pedig a besorolási adatok megformálását a „már meglévő források” alapján végezhetnék.

Dudás Anikó

A recenzió írója ezúton is köszöni Puskely Máriának a szerzetesrendekkel kapcsolatos segítségét és figyelmes fölülvizsgáló munkáját.

Jegyzetek

1. INTERNATIONAL FEDERATION of LIBRARY ASSOCIATIONS: Statement of principles adopted at the International Conference on Cataloguing Principles, Paris, October, 1961. London, IFLA Committee on Cataloguing, 1971., 7. pont

2. Ibid. 7.1. pont

3. A jelek magyarázata: > lásd, >> lásd még, < névváltozat (a főtétel teljes szócikkében), évszámok helyett ** áll, ha nincs adat

4. SCHANDA Balázs: Magyar állami egyházjog. Budapest : Szt. István Társ., 2000. – (Bibliotheca Instituti Postgradualis Iuris Canonici Universitatis Catholicae de Petro Pázmány nominatae. 1., Institutiones ; 4.), p. 89.

5. Az egyházi törvénykönyv : a Codex iuris canonici hivatalos latin szövege magyar fordítással és magyarázattal / szerk., ford. és a magyarázatot írta Erdő Péter. – 3. bőv. kiad. – Budapest : Szt. István Társ., 1997. [A továbbiakban CIC] 360. kánon.

6. A továbbiakban az olasz nyelvű egyirányú utalókat többnyire elhagyom, mivel a magyar érdeklődők számára elsősorban a latin nyelvű variánsok a jelentősek.

7. [CIC] jelöléssel jelzem, ha a névalak megegyezik az Egyházi Törvénykönyvben, azaz a Corpus Iuris Canonici eredeti latin szövegében közölt formával.

8. A kiegészített rész szögletes zárójelben: []

9. A továbbiakban rövidítve: lat.

2003. november 18-án az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárban megnyílt a könyvtár újonnan kialakított 16–17. századi különgyűjteménye.

A könyvtár munkatársai több évi munkával válogatták ki a 16. és 17. századi köteteket, amelyek így értéküknek megfelelő elhelyezését nyertek. Elkészítették a 16. századi antikvák számítógépes nyilvántartását is, így ez a gyűjtemény, amely e korszakból a második legnagyobb az országban, ma már a legkorszerűbb módszerekkel kutatható. A gyűjtemények megnyitásával párhuzamosan a 16. századi gyűjtemény legértékesebb darabjaiból kiállítást nyílt.

(Forrás: az Egyetemi Könyvtár sajtóközleménye.)

